

AKTUELLA FRÅGOR

Debattredaktör: Eva Rothstein aktuella@hd.se 040-28 10 13
Twitter: @aktuella Fler debattartiklar på hd.se/opinion

Polens president Andrzej Duda har undertecknat nya presslagar där public service-medier omvandlas till "nationella kulturinstitutioner" och lyder under landets politiska ledning. Menings-
skiljaktigheter i sak får aldrig motivera hot eller våld som inskränker det fria ordet eller det journalistiska arbetet, skriver Andreas Norlén och Olof Lavesson. ARKIVFOTO: ALIK KEPLICZ 2015

”Sällan har det fria ordets utsatthet varit så tydlig som nu. Staten har ett ansvar för att förebygga och stoppa hot och våld.”

► **Den fria åsiktsbildningen är en del av grunden för Sveriges demokratiska styrelseskick. Behovet av ytterligare åtgärder för att värna tryck- och yttrandefriheten måste klargöras, skriver de två moderata riksdagsledamöterna Andreas Norlén och Olof Lavesson.**

I många länder utmanas det fria meningsutbytet av hänsynslösa ledare och representiva lagar.

Ungern har sedan ett antal år medielagar som lett till själv censur bland journalister.

I Polen har president Andrzej Duda undertecknat nya presslagar. De innebär bland annat att public service-medier ska omvandlas till "nationella kulturinstitutioner" som ska lyda under landets politiska ledning och finansministern kan utse och sparka chefer för statliga radio- och tv-företag.

Svenska medier har varit utsatta för omfattande cyberattacker som släckt ner flera hemsidor.

Sällan har det fria ordets

utsatthet varit så tydlig som nu. Meningskiljaktigheter i sak får aldrig motivera hot eller våld som inskränker det fria ordet eller det journalistiska arbetet.

Attacken mot satirtidningen *Charlie Hebdo* i Paris i fjol var ett angrepp på yttrandefriheten och demokratis fundament. Med anledning av attentatet anordnade riksdagens konstitutionsutskott en utfrågning om journalisters och medieredaktioners säkerhet och arbetsförutsättningar. En av punkterna var hot och trakasserier mot journalister i Sverige och den själv censur det kan leda till.

Journalistförbundet undersöker regelbundet förekomsten av hot och trakasserier. När förbundet senast frågade sina 17000 medlemmar framkom att minst 1000 av dem hade utsatts för påtryckningar och kränkningar de senaste fem åren. Nästan 300 upp gav att de påverkats i sin bevakning eller låtit bli att skriva om ämnen som en följd av att de blivit utsatta för påtryckningar, trakasserier eller hot. Svenska journalister som arbe-

tar utomlands kan drabbas extra hårt. I Ingusjien blev nyligen Sveriges Radios Moskvakorrespondent och ett antal andra journalister misshandlade av män beväpnade med påkar och knivar.

I en rapport som Brottsförebyggande rådet presenterade under våren 2015 framgick att journalister är en av de yrkesgrupper som utsätts för flest hot. Rapporten utgår från befintliga undersökningar och ger en kunskapsöversikt över hot och våld mot olika yrkesgrupper. Enligt en av de refererade undersökningarna hade en tredjedel av de journalister som tillfrågats utsatts för hot de senaste tolv månaderna, för dem som jobbar på kvällstidning var siffran 71 procent.

Den fria åsiktsbildningen är en del av grunden för Sveriges demokratiska styrelseskick. Tryck- och yttrandefriheten är förutsättningar för den fria åsiktsbildningen.

Allianspartierna bjöd i samband med Pressfrihetens dag i fjol in till ett seminarium om hot mot journalister och mediere-

daktioner i Sverige. Bland de medverkande fanns Utgivarna som flera gånger har genomfört en undersökning om förekomsten av hot och våld riktat mot svenska medieföretag. Även nu bekräftades bilden av ett allt hårdare klimat för det fria ordet.

Den tekniska utvecklingen innebär också prövningar för det fria ordet. Ett tydligt exempel är de cyberattacker en rad svenska medieredaktioner utsattes för nyligen då deras hemsidor slocknade.

För att hindra en utveckling där den fria åsiktsbildningen hotas av själv censur och minskad attraktivitet för det journalistiska yrket bör en utredning tillsättas för att klargöra behovet av ytterligare åtgärder för att värna tryck- och yttrandefriheten och utveckla det förebyggande och förhindrande arbetet mot hot, våld och andra olagliga angrepp mot journalister och medieredaktioner. Utredningen bör inte ha ett rent polisiärt perspektiv, utan ses som en del av demokratipolitiken och det demokratipolitiska arbetet för ett fritt och öppet sam-

hälle. Utredningen bör ske i nära samråd med journalister och branschföreträdare för att på så sätt ta del av de många erfarenheter och idéer som finns inom professionen.

I samtal med journalister samt representanter för medieföretag och mediebranschens organisationer blir det uppenbart att det finns många områden där samhället skulle kunna göra mycket mer.

En del förslag rör konkret säkerhetsarbete, till exempel bättre stöd från polisen till mindre redaktioner, förbättrad säkerhet för journalister när de på plats i domstolen bevakar rättegångar eller skärpta straff för hot mot journalister och medieredaktioner.

Andra förslag handlar om behovet av opinionsbildning för att påverka människors attityder till och respekt för granskade journalistik och öppen debatt, bättre tillsyn av internetfora där hat och hot flödar och att skolan bör bli bättre på att förmedla hur fria medier är en viktig förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

Sverige har en lång tradi-

tion av att stå upp för journalistiken både nationellt och internationellt. I år firar tryckfrihetsförordningen 250 år.

Att stå upp för tryck- och yttrandefriheten handlar inte bara om att stoppa politiskt förtryck.

Staten har ett ansvar för att förebygga och stoppa hot och våld som enskilda och organisationer riktar mot dem som använder sina grundlagsfästa friheter.

Andreas Norlén
Olof Lavesson

SKRIBENTER

► **Andreas Norlén** (M) är riksdagsledamot och ordförande i konstitutionsutskottet.

► **Olof Lavesson** (M) är riksdagsledamot och ordförande i kulturutskottet.